

Централізована бібліотечна система для дітей м. Львова
Відділ інновацій, маркетингу та перспективних технологій

Вебліографічний покажчик

«110 років світового визнання»

(до річниці заснування Нобелівської премії)

Львів – 2011

110 років тому було започатковано Нобелівську премію (1901 р.)

У цьому вебліографічному покажчику міститься інформація про Нобелівську премію, історію її заснування, Нобелівський фонд, Нобелівські комітети, відомості про лауреатів Нобелівської премії в галузі фізики, хімії, медицини і фізіології, економіки, літератури, Нобелівської премії миру. Ви зможете також дізнатися про процедуру присудження Нобелівської премії, про критерії відбору претендентів на премію, про жінок-лауреатів Нобелівської премії, а також про вчених-вихідців з України, які були удостоєні цієї нагороди.

**Для середнього та старшого
шкільного віку**

НОБЕЛІВСЬКА ПРЕМІЯ

Нобелівська премія – міжнародна премія, названа на честь її засновника шведського інженера-хіміка, винахідника і промисловця Альфреда Бернгарда Нобеля (1833-1896), присуджується з 1901 р.

Нобелівська премія складається із золотої медалі, на якій вигравійовано зображення А. Нобеля, диплому з відповідним записом і чека на встановлену суму, розмір якої залежить від щорічного прибутку Нобелівського фонду (2000 р. вона становила понад 100 000 дол. США).

Присудження премій довірено: Королівській АН у Стокгольмі (з фізики, хімії, економіки), Королівському Каролінському медико-хірургічному інституту у Стокгольмі (з фізіології або медицини) і Шведській академії (з літератури). У Норвегії спеціально утворений Нобелівський комітет стортингу (парламенту) присуджує Нобелівську премію за діяльність у зміцненні миру. Участь Норвегії у присудженні премії має історичне підґрунтя: до 1905 р. обидві країни були однією державою (шведсько-норвезька унія).

Посмертно Нобелівські премії не присуджуються.

Правом висування кандидатур на здобуття Нобелівської премії користуються тільки особи (не організації), коло яких визначене положенням про кожний вид Нобелівської премії.

У галузі фізики, хімії, економіки, фізіології або медицини правом висування у разовому порядку наділяються компетентні фахівці, які представляють різні країни (по 6 чол. для кожної галузі науки). Королівська АН і Королівський Каролінський медико-хірургічний інститут конфіденційно обирають таких осіб щорічно для висування кандидатур на майбутній рік.

Пропозиції до 1 лютого надсилаються у відповідні комітети з Нобелівської премії. Обговорення представлених праць і голосування відбуваються таємно, розбіжності по кандидатурах до протоколів засідань не заносяться. У пресі публікується тільки рішення та його коротке мотивування (по преміях миру мотивування не дається). Рішення про присудження премій оскарженню або скасуванню не підлягає.

Нобелівські премії присуджуються незалежно від расової і національної приналежності, статі, віросповідання, можуть присуджува-

тися і за праці, виконані раніше, якщо їхнє значення стало очевидним пізніше.

Усі премії, крім премії миру, можуть присуджуватися лише індивідуально і, як правило, тільки раз. Як виняток, Нобелівську премію було присуджено двічі М. Скловській-Кюрі (1903, 1911), Л. Полінгу (1954, 1962) і Дж. Бардіну (1956, 1972).

Нобелівською премією за наукові заслуги удостоєно ряд видатних учених, у т. ч. радянських: М. М. Семенова (з хімії, 1956), П. О. Черенкова, І. М. Франка, І. Є. Тамма (з фізики, 1958), Л. Д. Ландау (з фізики, 1962), М. Г. Басова і О. М. Прохорова (з фізики, 1964), рад. письменника М. О. Шолохова (1965), Л. В. Канторовича (з економічних наук, 1975), П. Л. Капіцу (з фізики, 1978) та ін.

В ряді випадків рішення про присудження Нобелівської премії, особливо за літературні твори і діяльність по зміцненню миру, були тенденційними й визначалися політичними інтересами реакційних кіл.

Історія Нобелівської премії

Альфред Нобель спочатку в своєму заповіті, складеному 14 березня 1893 р., висловив бажання направити кошти від своїх патентів на будівництво крематоріїв у великих містах, чим, за його думкою, мав займатися стокгольмський Каролінський інститут. Однак ще в 1886 р. Папа Римський визнав кремацію неналежною формою поховання. У 1895 р. Нобель склав інший заповіт, де наказав створити фонд, відсотки з якого будуть видаватися у вигляді премії тим, хто впродовж попереднього року приніс найбільшу користь людству.

Згідно із заповітом А. Нобеля 1895 р. увесь його капітал (31 млн. шведських крон) було розміщено в акції, облігації та позики, прибуток від яких ділиться на 5 рівних частин і щорічно присуджується у вигляді премій за найважливіші дослідження і відкриття в галузі фізики, хімії, фізіології або медицини, за кращі літературні твори, а також за діяльність у справі зміцнення миру.

У 1968 р. Національний банк Швеції з нагоди свого 300-ліття заснував ще одну Нобелівську премію – за праці в галузі економіки.

У 1900 р. був створений Нобелівський комітет, який виплачує премії.

Впродовж 1901-2010 рр. Нобелівські премії було присуджено 543 рази. У статуті Нобелівського фонду говориться: "Якщо жодна з

робіт на розгляді не має важливості, призовий фонд повинен бути збереженим до наступного року. Якщо, навіть тоді премія не може бути присудженою, сума повинна бути додана до Фонду обмеженого фінансування".

	Кількість лауреатів Нобелівської премії	Присуджено одному лауреату	Розділено між двома лауреатами	Розділено між трьома лауреатами
Фізика	189	47	29	28
Хімія	160	62	22	18
Медицина та фізіологія	196	38	31	32
Література	107	99	4	-
Захист миру	98	62	28	1
Економіка	67	22	15	5
Організації	23			
Всього	840	330	129	84

817 лауреатів та 23 організації були нагороджені Нобелівською премією у період з 1901 р. до 2010 р. З них 67 є лауреатами в галузі економічних наук. Невелике число осіб і організацій було удостоєно більше одного разу, що означає, що 813 осіб і 20 організацій отримали Нобелівську премію загалом.

Були роки, коли Нобелівська премія не присуджувалась. Загальна кількість разів – 50. Більшість з них під час I світової війни (1914-1918) і II світової війни (1939-1945).

Нобелівська премія	Роки, коли Нобелівська премія не присуджувалась
фізика	1916, 1931, 1934, 1940, 1941, 1942
хімія	1916, 1917, 1919, 1924, 1933, 1940, 1941, 1942
медицина	1915, 1916, 1917, 1918, 1921, 1925, 1940, 1941, 1942
література	1914, 1918, 1935, 1940, 1941, 1942, 1943
захист миру	1914, 1915, 1916, 1917, 1918, 1923, 1924, 1928, 1932, 1939, 1940, 1941, 1942, 1943, 1948, 1955, 1956, 1966, 1967, 1972
економіка	-

Список наймолодших лауреатів Нобелівської премії

Вік	Ім'я	Категорія, рік	Дата народження
25	Лоренс Брегг	фізика 1915	31 березня 1890
31	Вернер Гейзенберг	фізика 1932	5 грудня 1901
31	Цзун-Дао Лі	фізика 1957	24 листопада 1926
31	Карл Д. Андерсон	фізика 1936	3 вересня 1905
31	Павло А. М. Дірака	фізика 1933	8 серпня 1902
32	Фредерік Г. Бантінг	медицина 1923	14 листопада 1891
32	Рудольф Месбауерівських	фізика 1961	31 січня 1929
32	Мейрід Корріган	захист миру 1976	27 січня 1944
33	Джошуа Ледербергом	медицина 1958	23 травня 1925
33	Бетті Уільямс	захист миру 1976	22 травня 1943
33	Рігоберта Менчу Тум	захист миру 1992	9 січня 1959
33	Брайан Д. Джозефсон	фізика 1973	4 січня 1940

Список найстарших лауреатів Нобелівської премії

Вік	Ім'я	Категорія, рік	Дата народження
90	Леонід Гурвіц	економіка 2007	21 серпня 1917
88	Раймонд Девіс молодший	фізика 2002	14 жовтня 1914
88	Доріс Лессінг	література 2007	22 жовтня 1919
87	Yoichiro Намбу	фізика 2008	18 січня 1921
87	Віталій Л. Гінзбург	фізика 2003	4 жовтня 1916
87	Пейтон Роус	медицина 1966	5 жовтня 1879
87	Джозеф Ротблат	захист миру 1995	4 листопада 1908
87	Карл Фріш фон	медицина 1973	20 листопада 1886
85	Фердинанд Бюїссон	захист миру 1927	20 грудня 1841
85	Джон Б. Фенн	хімія 2002	15 червня 1917
85	Теодор Моммзен	література 1902	30 листопада 1817
85	Віллард Бойл С.	фізика 2009	19 серпня 1929

Нобелівська премія миру була присуджена 23 рази організаціям у 1901-2009 рр. 20 окремих організацій удостоєні Нобелівської премії миру: Служба Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй у справах біженців отримала Нобелівську премію миру двічі, в 1954 і 1981 роках, і Міжнародний комітет де ла Круа Руж (Міжнародний

Комітет Червоного Хреста) (МКЧХ) був удостоєний премії три рази, в 1917, 1944 і 1963 рр.

Організації, яким було присуджено Нобелівську премію:

- 2007 – Міжурядова група експертів з питань зміни клімату
- 2006 – Грамін Банк
- 2005 – Міжнародне агентство з атомної енергії (МАГАТЕ)
- 2001 – Організація Об'єднаних Націй
- 1999 – Організація "Лікарі без кордонів "
- 1997 – Міжнародна кампанія з заборони протипіхотних мін
- 1995 – Пагуошські конференції з науки та глобальних проблем
- 1988 – Миротворчі сили Організації Об'єднаних Націй
- 1985 – Міжнародна організація "Лікарі за запобігання ядерної війни"
- 1981 – Служба Верховного комісара ООН у справах біженців
- 1977 – Міжнародна амністія
- 1969 – Міжнародна організація праці
- 1965 – Дитяча фундація Організації Об'єднаних Націй
- 1963 – Міжнародний комітет Червоного Хреста
- 1963 – Ліга товариств Червоного Хреста
- 1954 – Служба Верховного комісара ООН у справах біженців
- 1947 – Рада Друзів на службі суспільству
- 1947 – Американський комітет Друзів на службі суспільству
- 1944 – Міжнародний комітет Червоного Хреста
- 1938 – Нансенівська міжнародна організація у справах біженців
- 1917 – Міжнародний комітет Червоного Хреста
- 1910 – Міжнародне бюро миру
- 1904 – Інститут міжнародного права

Традиції

Урочисті церемонії вручення Нобелівської премії відбуваються у Стокгольмі та Осло 10 грудня, у річницю смерті А. Нобеля (у Швеції ця дата збігається з офіційним днем підняття державного прапора). За традицією шведський король вручає золоті медалі лауреатів Нобелівської премії, а норвезький король присутній на церемонії.

Кожен лауреат отримує з рук монарха золоту медаль із зображенням засновника премії Альфреда Нобеля і диплом. Грошова частина премії переказується лауреатам згідно з їхніми побажаннями.

За положенням лауреат повинен протягом 6 місяців після вручення йому премії виступити з Нобелівською лекцією – популярним викладом змісту своєї роботи (передусім у Стокгольмі або в Осло).

Того ж вечора у Стокгольмській ратуші проходить Нобелівський бенкет за участю короля і королеви Швеції, членів монаршої родини, нобелівських лауреатів, глави уряду Швеції, голови риксдагу*, видатних учених, громадських діячів. У цьому святі беруть участь більше тисячі гостей.

Прийняття рішення про присудження премії миру довірено норвезькому Нобелівському комітету, члени якого обираються стортингом (парламентом Норвегії) з числа норвезьких громадсько-політичних діячів, але вони повністю незалежні від Стортингу в ухваленні рішення про лауреата.

Премія миру може присуджуватися як окремим особам, так і офіційним і громадським організаціям.

Нобелівську премію миру у присутності короля Норвегії і членів королівської сім'ї того ж дня 10 грудня вручає в Осло голова норвезького Нобелівського комітету. Премія миру включає диплом лауреата, медаль і грошовий чек.

Нобелівська премія присуджується щорічно за досягнення у таких галузях:

- Фізика – з 1900, Швеція
- Хімія – з 1900, Швеція
- Медицина та фізіологія – з 1900, Швеція
- Економіка – з 1969, Швеція
- Література – з 1900, Швеція
- Захист миру – з 1900, Норвегія

* Риксдаг – однопалатний парламент Швеції, що складається з 349 членів, яких обирають за пропорційною схемою терміном у чотири роки. Риксдаг очолюється спікером – тальманом.

КРИТЕРІЇ ВІДБОРУ КАНДИДАТІВ І ПРОЦЕДУРА ПРИСУДЖЕННЯ НОБЕЛІВСЬКОЇ ПРЕМІЇ

Основним критерієм відбору претендентів на премію є виняткова професійна компетентність у своїй галузі та міжнародний рівень їхніх наукових, миротворчих чи літературних досягнень.

Самовисунення кандидата на будь-яку з 6-ти премій автоматично "дискваліфікує" його особу. Не приносить користі претендентам на цю нагороду й офіційна – дипломатична, урядова чи політична – підтримка, оскільки Нобелівські установи незалежні від держави, від своїх урядів чи партій.

До 1 лютого закінчується термін прийому пропозицій щодо кандидатур на присудження премій в шести номінаціях. У лютому-червні проходить попередній відбір кандидатур: авторитетні експерти Нобелівських комітетів із великої кількості запропонованих претендентів відбирають найгідніших і залишають у списку від 20 до 30 персоналій і організацій (організації перебувають серед претендентів і нагороджених Премією Миру). По кілька разів обговорюють кандидатури в Нобелівських комітетах. І вже серед залишених у списку кандидатур проводиться особливо вимогливий і зважений відбір.

У 1997 р. була, мабуть, рекордна кількість кандидатур, зокрема, на премію в галузі миротворчої діяльності – 129, а на підтримку однієї з кандидатур надійшло 1189 листів. Зазвичай копітка відбіркова робота щодо претендентів на премію триває кілька місяців і завершується у вересні, коли імена обранців подають на остаточний розгляд та офіційне затвердження членам відповідно Королівської Шведської академії наук, Каролінського медико-хірургічного інституту, Шведської Академії літератури, Норвезького Нобелівського комітету.

Щодо премії з літератури, то Шведська Академія приймає до розгляду кандидатури лише тих авторів, чиї твори були опубліковані та здобули широке визнання серед читачів і високу оцінку експертів. При цьому Нобелівські установи витлумачили гнучкіше дещо двозначні вимоги заповіту до літературного твору, "що відображає людські ідеали" (вживають і в перекладі: "ідеалістичні тенденції"). Зазвичай, академія більше надає перевагу авторам за всю сукупність їх творів, аніж за окрему книгу. До того ж рідкісний випадок, коли запропонована кандидатура одержувала премію з першого подання. Чимало претенден-

тів висуваються по кілька разів. Прискіпливо розглядаються не лише художня вартість творів (для цього спеціально перекладених на шведську чи англійську мову), але й інші суттєві обставини, пов'язані з конкретною кандидатурою. Премії прагнуть присуджувати поперемінно представникам різних мовних груп, а не почергово, наприклад, авторам, які пишуть англійською, французькою, іспанською мовами, хоча може відбутися й таке. Кандидатами на премію з літератури стають поети, прозаїки, драматурги, іноді – філософи й історики. Причому, шведські академіки намагаються нерідко заохотити талановитих, але маловідомих за межами своїх країн письменників.

У вересні збирається пленум Шведської Академії і після вимогливого відбору виділяють дві кандидатури з числа видатних майстрів слова. Вони знову проходять ретельну перевірку і в передостанній четвер жовтня 18 членів Академії збираються для того, щоб провести остаточний вибір. Як велить традиція, це зібрання проходить у Будинку біржі в Стокгольмі. Секретар Академії обходить стіл зі срібною тацею в руках. Учені кладуть на тацю маленькі картки, на яких пишуть ім'я свого кандидата. Потім напружено чекають результатів голосування. Вимагається абсолютна більшість голосів. У випадку, якщо цього не досягнуто, голосування повторюється. Заповіт шведського мільйонера зобов'язує членів Академії виконувати цю його останню волю з честю і безоплатно. Але, за традицією, після результативного голосування кожен із них одержує від управителя біржі по срібному талеру на оплату обіду в розташованому навпроти підвалі-ресторані.

135 провідних хіміків і фізиків із Шведської академії наук і 39 лікарів із Каролінського медико-хірургічного інституту одержують, як правило, близько 80 рекомендацій від своїх відомих колег з усього світу, до яких вони попередньо зверталися з проханням про висунення гідних кандидатур на присудження премії, їх завдання дещо легше, оскільки при оцінці претендентів вони спираються на конкретні практичні результати наукових досліджень і винаходів, їх реальну цінність для науки, розвитку лікувальної справи і прогресу у виробництві. У перші роки премії з фізики і хімії присуджувалися переважно експериментаторам, а теоретичні дослідження недооцінювалися.

Право на одержання Нобелівської премії за діяльність щодо зміцнення миру мають, власне кажучи, всі діяльні люди на землі. Справа лише за суспільним визнанням громадської миротворчої праці претендента на нагороду. Для вимогливої оцінки праці запропонованих кандидатур Норвезький стортінг щорічно вибирає зі свого середовища п'ять авторитетних парламентарів різних політичних поглядів. Вже понад 30 років до складу Норвезького Нобелівського комітету незмінно входить одна жінка. Проте, стортінг не несе відповідальності за рішення Нобелівського комітету: він виступає лише від свого імені і є цілком незалежним, як і інші установи, що присуджують премії. Лауреата тут вибирають приблизно так, як і в галузях науки. Та нерідко п'ятірка парламентарів не може прийти до згоди стосовно однієї кандидатури. Тоді премія присуджується миротворчій організації, кандидатура якої також висувалась у встановленому порядку, або вибори переносяться на наступний рік.

Остаточне рішення щодо конкретного лауреата в кожній номінації приймається, як правило, у жовтні кожного року. До самого дня офіційного проголошення імен лауреатів жодна людина, окрім безпосередньо причетних до виборів членів відповідних академій, комітетів та дирекції Нобелівського фонду, не має можливості дізнатися, хто входить до числа реальних кандидатів. Їх імена зберігаються в суворій таємниці. Внутрішні дискусії та результати голосування на всіх стадіях відбору й остаточного прийняття рішення ні в якому разі не розголошуються, попри наполегливі спроби публіцистів, дослідників-нобелістів вивідати бодай найменші відомості. Засідання Нобелівських комітетів не стенографують, імена претендентів, які залишилися без премії, не повідомляють. Рішення приймають консенсусом. Все це дозволяє уникати тиску на Нобелівські установи та забезпечувати від зайвих прикрощів тих, хто був “за крок” від премії і світової слави.

Правила присудження премії вимагають повної неупередженості осіб, яким належить вирішувати важливе питання. Але легше про це сказати в Статутах Нобелівських установ, ніж відсторонитися від особистих симпатій і антипатій. Незважаючи на те, що у присудженні премій беруть участь найавторитетніші фахівці в певній галузі знань, творчості, громадської діяльності, шановані та відомі особи, вони, як і всі ми, здатні помилятися, щось не врахувати. Їм також іноді важко

зберегти справжню неупередженість і громадянську чесність. Нагорода присуджується не за вагому працю всього життя, а частіше за конкретне особливе відкриття, дослідження, видатний твір, мужню миротворчу діяльність. Чітко зазначається і так звана "формула присудження премії" – одне речення, в якому міститься оцінка напруженої інтелектуальної роботи мозку, рук і душі творця. І ніякі протести щодо рівня справедливості при обранні лауреатів не приймаються до уваги, навіть не реєструються.

Відповідно до волі Нобеля, нагороди його імені присуджуються окремим особам. Причому дві або й три особи можуть у рівній мірі розділити премію. І лише Премія Миру може присуджуватися також інституції, організації. Спільна (присуджена одночасно двом-трьом вченим, письменникам чи громадським діячам-миротворцям) премія вважається такою ж почесною, як і присуджена одній особі.

Доброю традицією стало присудження Нобелівської премії близьким родичам. Першою в цьому ряду є славетна родина Кюрі: 5 лауреатських дипломів. Історія науки всіх часів і всіх народів не знає прикладу, щоб дві подружні пари в двох поколіннях однієї сім'ї зробили такий великий внесок в науку, як сім'я Кюрі. У 1903 р. старше покоління – П'єр Кюрі та Марія Склодовська-Кюрі удостоєні премії з фізики за відкриття явища радіоактивності, а через тридцять два роки, 1935 р., їх донька Ірен разом із чоловіком Фредеріком Жоліо-Кюрі одержують Нобелівську премію з хімії за дослідження в тій же галузі. У 1911 р. сама Склодовська-Кюрі (полька), найвидатніша в світі жінка-вчений вдруге стала Нобелівським лауреатом (з хімії). Безмежна відданість науці забрала життя обох поколінь родини Кюрі: Марія Склодовська-Кюрі, її донька Ірен і зять Фредерік померли від променевої хвороби, що виникла в результаті багаторічних експериментів з радіоактивними матеріалами.

Ще 5 разів премію присуджували представникам двох поколінь однієї сім'ї (батькові й сину). Це – Джозеф Дж. та Джордж П. Томпсон (премії з фізики в 1906 р. та 1937 р.); Уільям Г. та Уільям Л. Брегг (премія з фізики в 1915 р.); Карл М. Г. та Кай М.Б. Сігбан (премії з фізики в 1924 р. та 1981 р.); Нільс та Оге Бор (премії з фізики в 1922 р. та 1975 р.); Хане та Ульф фон Ейлер (премії з хімії в 1922 р. і з фізики в 1970 р.). Подружжя Герті Ф. та Ф. Корі стали лауреатами Нобелівської премії з фізіології та медицини у 1947 р. Гунар К. Мюрдаль удостоєний

премії з економіки в 1974 р., а його дружина Альва – Премії Миру в 1982 р. Яну Тінбергену присуджено премію з економіки (1969 р.), а його брату Ніколасу – з фізіології та медицини в 1973 р.

Вручення Нобелівських премій у Стокгольмі [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.rbc.ua/ukr/top/show/v-stokgolme-sostoyalas-tseremoniya-vrucheniya-nobelevskih-10122010223300>. – Мова: українська.

Вручено Нобелівські премії 2010 року [репортаж, відео] : [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://5.ua/newsline/185/0/70974/>. – Мова: українська.

Дещо з таємниць Нобелівської премії [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.libr.dp.ua/publications/nobel.doc>. – Мова: українська.

Критерії відбору кандидатів і процедура присудження Нобелівської премії [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.nobel.mksat.net/nobel.../krit.html>. – Мова: українська.

Кюрі. П'ять Нобелівських премій однієї родини [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://som.org.ua/k234311.html>. – Мова: українська.

Лауреат Нобелівської премії [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.opu.ua/ua/1/1.1%20/1.1.1/3641.html>. – Мова: українська.

Лауреати Нобелівської премії [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://ostriv.in.ua/index.php?option=com_content&task=category§ionid=38&id=639&Itemid=1053&ft=0. – Мова: українська.

Лауреати Нобелівської премії 2010 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://ns1.luchesk.com.ua/news/all/2199-Laureati-Nobelivskoyi-premiyi-2010-roku>. – Мова: українська.

Лідери наукового пошуку [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.nbu.gov.ua/portal/all/herald/2008-12/a6.pdf>. – Мова: українська.

Міжнародні премії: хто і за що їх отримує [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.personal-plus.net/288/3763.html>. – Мова: українська.

Мічені Нобелем: три теоретики пошуку [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.epravda.com.ua/publications/2010/10/15/252206/>. – Мова: українська.

Нобелівська премія. Визначення терміна «Нобелівська премія».

Законодавча база [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.zakony.com.ua/juridical.html?catid=42506>. – Мова: українська.

Нобелівська премія [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://medicallaw.org.ua/novini/article/>. – Мова: українська.

Нобелівська премія [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://hklib.npu.edu.ua/.../cgiirbis_64.exe? – Мова: українська.

Нобелівська премія [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://orbk.net/tag/nobelivska-premiya>. – Мова: українська.

Нобелівська премія: звідки на неї беруться кошти? Людина та світ [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://world-and-man.ru/page/nobelivska-premija-zvidki-na-neyi-berutsja-koshti>. – Мова: українська.

Нобелівська премія. Коментарі [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://ua.politics.comments.ua/tema/Nobelivska-premiya.html>. – Мова: українська.

Нобелівська премія. Українська інтернет-енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.uapedia.com.ua/?p=3441>. – Мова: українська.

Нобелівська премія є на сьогодні найпочеснішою та найпрестижнішою у світі премією [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://voub.at.ua/daidg1.html>. – Мова: українська.

Нобелівська премія. Цікаві факти про Нобелівську премію [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://www.teacherjournal.com.ua/attachments/766_Нобелівська-премія.ppt. – Мова: українська.

Нобелівський лауреат – Персоналії [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://ukrosvita.at.ua/forum/36-58-1>. – Мова: українська.

Нобелівський музей Швеції 2010/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://uk.thecircumference.org/nobel-museum>. – Мова: українська.

Нобелівські премії знайшли своїх героїв. У Стокгольмі й Осло стартувало вручення найпрестижніших відзнак у світі [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://ukrvideo.com/world/n/nobelivski_premiiji_znayshli_svoyih_geroyiv. – Мова: українська.

Нобелівські премії - Лексика - українські енциклопедії та словники [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://leksika.com.ua/17911217/ure/nobelivski_premiiji. – Мова: українська.

Премія Альфреда Нобеля – вченого, інтелектуала, космополіта [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://www.dt.ua/3000/3760/46592/>. – Мова: українська.

Премія, яка об'єднала весь світ [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://www.euroway.com.ua/news/92.html>. – Мова: українська.

Програма Нобелівських читань – Дніпропетровський університет. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://www.duep.edu/download/991/ProgramaNobelivskihchitan.doc>. – Мова: українська.

109-й Нобелівський тиждень Львів. Форум Рідного Міста [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://misto.ridne.net/viewthread.php?tid=8355>. – Мова: українська.

Тиждень Нобеля [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/358>. – Мова: українська.

Фотогалерея: Вручення нобелівських премій – 2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://finpost.info/2010/12/13/fotogalereja-vrychennja-nobelivskyh-premij-2010-vidsytnist-dvoh-layreativ>. – Мова: українська.

Час і події. Премія за «вибух» інтелекту [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://www.chasipodii.net/article/706/>. – Мова: українська.

Що таке Нобелівська премія? [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://www.znajko.ru/uk/kategoria11/379-st40k11.html>. – Мова: українська.

Що таке Нобелівська премія. Визначення [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://studybook.org.ua/articles/nobelevskaja_premija_396.html. – Мова: українська.

ЗАПОВІТ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ

№: 73, År 1897 den 5 Februari upprätt vid vittnesförhör inför
Stockholms Rådetsfourerätt fjette Afdelning, betygade
lören En krona
aut. o. prot. Jacob Anders

Testament

Jag undertecknad Alfred Bernhard Nobel förklarar härmed efter mycket betänksamt min yttersta vilja i afseende på den egendom jag vid min död kan efterlemnas vara följande:

Mina brorsöner Gyulmar och Ludvig Nobel, söna af min bröder Robert Nobel, erhålla hvardera en Summa af Tria Hundra Tusen Kronor.

Min brorsöner Emanuel Nobel erhåller Fyra Hundra Tusen och min brorsdotter Nina Nobel Ett Hundra Tusen Kronor.

Min bröder Robert Nobels dottrar Ingelborg och Tyra erhålla hvardera Ett Hundra Tusen Kronor. Fröken Olga Boettger, för närvarande bosatt hos sin bröder, 10 Rue St. Florentin i Paris, erhåller Ett Hundra Tusen Francs.

Två Sjöförsäkringskapital, hvars adresser är kända af Anglo-Oesterreichische Bank i Wien, är berättigad till en lefränta af 6000 Francs o. w. som betalas hemme af Sjöförsäkringskapitalen i denna Bank deponerat 150,000 Fl. Öngrens Statsskilling.

Herr Alarot Liebeck, bosatt 26 Starogatan i Stockholm, erhåller Ett Hundra Tusen Kronor.

Fröken Elise Antoin, bosatt 32 Rue de Valenciennes i Paris, är berättigad till en lefränta af Tria Tusen Fem Hundra Francs. Dessutom inuenter hos mig för närvarande Sjöförsäkringskapitalen till Tria Tusen Francs som äro ett till hemme återbetalas.

Herr Alfred Hammond, Waterford, Texas, United States, erhåller Tria Tusen Dollars.

Fröken Emmy Winkelman och Marie Win-

Detta Testament är upprättadt vid vittnesförhör inför Stockholms Rådetsfourerätt fjette Afdelning, betygade lören En krona aut. o. prot.

«Я, що підписався нижче, Альфред Бернхард Нобель, обдумавши та вирішивши, цим повідомляю мій заповіт щодо майна, нажитого мною до моменту смерті.

Все реалізоване майно, що залишається після мене, необхідно розподілити таким чином: весь мій капітал мої душоприказники мають перевести в цінні папери, створивши фонд, відсотки з якого видаватимуться у вигляді премії тим, хто впродовж попереднього року приніс найбільшу користь людству. Зазначені відсотки слід розділити на п'ять рівних частин, що призначаються: перша частина тому, хто зробив найважливіше відкриття чи винахід у галузі фізики, друга – тому, хто здійснив велике відкриття чи удосконалення в галузі хімії, третя – тому, хто домогся видатних успіхів у галузі фізіології чи медицини, четверта – тому, хто створив найкращий літературний твір, що відображає людські ідеали, п'ята – тому, хто внесе вагомий внесок у згуртування народів, знищення рабства, зниження чисельності наявних армій і сприяння мирній домовленості. Премії в галузі фізики та хімії мають присуджуватися Шведською королівською академією наук, з фізіології та медицини – Королівським Каролінським (медико-хірургічним) інститутом у Стокгольмі, з літератури – Шведською академією в Стокгольмі, премія миру – комітетом із п'яти осіб, що обирається норвезьким стортингом (парламентом). Моє особливе бажання полягає в тому, щоб на присудження премій не впливала національність кандидата, щоб премію отримували найдостойніші, незалежно від того, скандинави вони чи ні.

Цей заповіт є останнім і остаточним, він має чинність закону й скасовує всі мої попередні заповіти, якщо такі виявляться після моєї смерті.

Нарешті, остання моя обов'язкова вимога полягає в тому, щоб після моєї смерті компетентний лікар однозначно установив факт смерті, і лише після цього моє тіло слід спалити».

Париж, 27 листопада 1895 р. Альфред Бернхард Нобель.

Премія Альфреда Нобеля – вченого, інтелектуала, космополіта [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dt.ua/3000/3760/46592/>. – Мова: українська.

НОБЕЛІВСЬКИЙ ФОНД І НОБЕЛІВСЬКІ КОМІТЕТИ

Для людства остання воля Альфреда Нобеля за його заповітом стала завершальним і великим винаходом.

Рішення А. Нобеля посмертно утворити фонд для щорічного присвоєння грошових премій найдостойнішим представникам людства здивувало не лише родичів, колег і друзів, а викликало обурення шведської громади. Навіть король Швеції був ображений такою "непатріотичною" дією свого підданого. І тільки з плином часу розкрився мужній патріотизм інтернаціоналіста Нобеля, який приніс Швеції славу країни-мецената, перетворюючи Стокгольм раз на рік у столицю світу.

Реалізувати положення свого заповіту Нобель доручив Рагнару Солману, молодому шведському хіміку, якому він особливо довіряв, та інженеру Рудольфу Лільєквісту. Виконуючи волю вченого, вони продали всі будинки й підприємства Нобеля і кошти вклали в цінні папери й акції.

Управління фінансами було покладено на Нобелівський фонд, створений попри всі складності 1900 р. згідно з умовами заповіту. Тоді ж було затверджено його статут.

Першим директором-розпорядником Фонду став Рагнар Солман, без наполегливості якого всі задуми Нобеля залишалися б тільки мрією. Сьогодні директором Нобелівського фонду є онук Рагнара Солмана – Михайло.

Фонд знаходиться в Стокгольмі та є незалежною, неурядовою організацією, основне завдання якої – фінансове забезпечення як самих премій, так і діяльності п'яти Нобелівських комітетів. До компетенції Фонду також входить проведення щорічної церемонії презентації лауреатів Нобелівської премії, проте Фонд не бере участі ні у висуванні кандидатів, ні в процесі розгляду їхніх кандидатур, ні в прийнятті остаточного рішення. Ці функції за статутом покладені на п'ять Нобелівських комітетів, що і приймають рішення про присудження нагород за кожним напрямом.

Шведська Королівська академія наук заснувала у своєму складі три комітети: з фізики, хімії й економіки. Слід зазначити, що Нобелівська премія з економіки заснована Шведським банком 1968 р. як визнання

особистих заслуг Нобеля – визначного для свого часу економіста-практика.

Нобелівський комітет Каролінського медичного інституту вирішує, хто буде лауреатом у галузі фізіології і медицини. Шведська академія літератури присуджує літературну премію, і лише лауреат Нобелівської премії Миру визначається Нобелівським комітетом Норвегії, що обирається парламентом цієї країни.

Щороку Нобелівські комітети розсилають тисячі запрошень відомим ученим світу з проханням повідомити про своїх колег, що заслуговують на присудження Нобелівської премії.

Право висування кандидатів належить окремим особам, а не установам, і є конфіденційним. Пропозиції осіб, яким запрошення не надсилалися, не розглядаються. Крім того, не приймаються заявки на присудження премії та звання лауреата від приватних осіб.

Дані про кандидатів повинні надсилатися до Стокгольма чи Осло.

З 1 лютого починається робота Нобелівських комітетів, у якій беруть участь кілька тисяч фахівців. У жовтні на підставі пропозицій Нобелівських комітетів органи, що заснували ці комітети, одноосібно приймають остаточне рішення про присудження премії. І тільки рішення про присудження Нобелівської премії Миру здійснюється Нобелівським комітетом Норвегії самостійно.

Премія може бути розділена між кількома лауреатами, але їх не повинно бути більше трьох осіб. Імена нових лауреатів оприлюднюються щороку 21 жовтня – у день народження Альфреда Нобеля.

Нобелівські премії є унікальними винагородами й особливо престижними. Їхня добра слава зумовлена надвисокими вимогами до кандидатів, вагомістю грошового забезпечення, а головне, особистістю творчої людини, якою був А.Нобель.

Нобелівський фонд і нобелівські комітети [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://referatfolder.org.ua/content.php?c>. – Мова: українська.

НОБЕЛІВСЬКІ ВІДЗНАКИ І ГРОШОВА ВИНАГОРОДА ЛАУРЕАТА

Лауреатам Нобелівської премії вручається Диплом лауреата з відповідним записом та Золота медаль. Диплом виготовляється індивідуально для кожного лауреата, він не має аналогів, не повторюється ні за зовнішнім виглядом, оформленням, ні за змістом напису (формулюванням заслуги, за яку лауреат нагороджується), що зазвичай іменується "формула".

Диплом, який засвідчує отримання Нобелівської премії

Наступного дня кожен лауреат одержує в Нобелівському фонді грошову частину нагороди – чек із зазначеною грошовою сумою премії.

Медаль лауреата – золота, діаметр – 65 мм, вага – 205 г, номінальна вартість – 2000 доларів. На її аверсивному (лицевому) боці зображено профіль засновника премії Альфреда Нобеля та викарбувано роки його життя – 1833-1896. Зображення профілю Нобеля міститься на всіх без винятку медалях, а зворотний бік медалі – різний: на реверсивному (зворотному) боці медалі нагородженим за досягнення в галузі хімії і фізики – зображення алегоричних фігур, що виражають ідею премії, ідентичні, а нагородженим в інших номінаціях зображення на медалях відмінні. Наприклад, на реверсивному боці медалі з літератури навколо алегоричних фігур викарбувано напис латиною, запозичений з шостої пісні "Енеїди" Вергілія: "Сприяє облагородженню життя відкриттями в галузі мистецтв". Автор медалі – відомий шведський скульптор і гравер Ерік Ліндберг.

Як нерідко буває з вельми дорогими, пам'ятними для людини реліквіями, траплялися прикрі випадки також із Золотою медаллю. Так, видатний датський фізик, нобелівський лауреат Нільс Бор, змушений був рятуватися від гітлерівських окупантів і у 1943 р. виїхав із Копенгагена. Він не ризикував взяти з собою Золоту медаль і розчинив її в "царській горілці", а пляшку заховав у своїй лабораторії. Коли повернувся додому після війни, вчений виділив хімічним шляхом золото і замовив медаль заново.

Щодо грошового виміру Нобелівської премії, то її розмір базується на результаті господарської діяльності Нобелівського Фонду за попередній рік. 10 відсотків від прибутків перераховуються в основний фонд. Одна чверть суми, що залишилася, йде на покриття видатків, пов'язаних із процесом виборів лауреатів тощо. Залишок ділиться порівну між п'ятьма преміями: з фізики, хімії, фізіології чи медицини, літератури, миротворчої діяльності. Кошти на премії за видатні досягнення в галузі економіки витрачаються із суми, перерахованої Центральним Банком Швеції.

Якщо в перший, 1901 рік присудження премії лауреати отримували чеком по 150800 шведських крон (нобелівська валюта – це шведські крони), що наближалось до 42000 доларів США (це дорівнювало 25-ти річним окладам професора шведського (Упсальського) університету), то пізніше їх колеги, наприклад, далай-лама ламаїстської церкви в Тибеті Тензин Гятсо у 1989 р. одержав три мільйони крон, а у 1993 р. кожен нобелівський лауреат одержав суму крон, що у перерахунку на долари США дорівнювала 800000 доларів. У грудні 1994 р., зокрема, 91-му лауреату Нобелівської премії з літератури японському письменнику Кендзабуро Ое (окремі його твори друкувались в українському журналі "Всесвіт") вручили чек на суму, що в еквіваленті дорівнює майже 1 млн. доларів. Не дивно, що на запитання журналістів про розмір премії, він відповів: "Я став дуже багатим!". Проте інфляція також, хоча з певними перепадами, постійно зростала, і сьогодні грошова частка Нобелівської премії за своєю купівельною спроможністю дорівнює лише частині премії 1901 року – першого року її вручення. Все ж престиж премії не в грошах, хоча й досить великих, а в її високій, незаплямованій репутації. Більше того, престиж нагороди Нобеля – величина, що постійно зростає.

А як використовується грошова частка премії Нобеля? По-різному. Нерідко – на добродійні та благодійні цілі. Наприклад, поляк

Г. Сенкевич 5 тисяч шведських крон передав шведському письменнику А. Йенсену, котрий успішно пропагував польську літературу в Скандинавських країнах. І. Бунін розділив частину премії серед російських емігрантів, які гостро потребували матеріальної підтримки. Р. Ролан всі гроші передав на фінансування добродійної діяльності Міжнародного Червоного Хреста. І такі приклади можна продовжувати.

Іноді премія залишається неотриманою до наступного року. Якщо до 10 грудня наступного року лауреат не прибуває, премія, зокрема, її грошова частка, повертається до Нобелівського Фонду. Подібне трапляється й тоді, коли премія в певній номінації не присуджена нікому. Дві премії в одній і тій же номінації можуть вручатися в один рік у тому випадку, коли одна залишилася неврученою за попередній рік, а друга присуджена в рік поточний.

Медалі

Фізика та хімія

лицевий бік

зворотній бік

Медицина
та фізіологія

лицевий бік

зворотній бік

Економіка

лицевий бік

зворотній бік

Література

лицевий бік

зворотній бік

Захист миру

лицевий бік

зворотній бік

(Зареєстрована торгова марка Нобелівського фонду)

Нобелівські відзнаки і грошова винагорода лауреата [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://www.nobel.mksat.net/nobel_kn/fond/grochi.html. – Мова: українська.

НОБЕЛІВСЬКА ПРЕМІЯ З ФІЗИКИ

Нобелівська премія з фізики – престижна нагорода за наукові досягнення в галузі фізики. Відповідно до статуту Нобелівського фонду, висувати номінантів можуть такі особи:

- 1) члени (у тому числі іноземні) Королівської академії наук Швеції;
- 2) члени Нобелівського комітету з фізики;
- 3) лауреати Нобелівських премій в галузі фізики;
- 4) постійно й тимчасово працюючі професори фізики університетів і вищих технічних шкіл Швеції, Данії, Фінляндії, Ісландії, Норвегії, а також Каролінського інституту (Стокгольм);
- 5) завідувачі відповідних кафедр щонайменше у 6 університетах або інститутах, обраних Академією наук;
- 6) інші вчені, від яких Академія вважає за необхідне прийняти пропозиції.

Вибір осіб, згаданих у пунктах 5 і 6 для висунення кандидатів, повинен бути зроблений до кінця вересня кожного року.

Цікаві факти

За всю історію Нобелівської премії з фізики її лауреатами стали лише дві жінки – Марія Кюрі в 1903 р., стала також першою жінкою-лауреатом Нобелівської премії взагалі, і Марія Гепперт-Маєр в 1963 р.

Єдиною людиною, що отримав Нобелівську премію з фізики два рази, був Джон Бардін – в 1956 і 1972 роках.

Наймолодшим на момент присудження лауреатом Нобелівської премії з фізики і Нобелівської премії взагалі став Вільям Лоренс Бреґг, який отримав її в 1915 р. разом зі своїм батьком Вільямом Генрі Бреґгом у віці всього 25 років.

Найстаршим на момент присудження премії лауреатом став Раймонд Девіс, удостоєний премії 2002 року у віці 88 років.

Найдовше життя дісталось лауреату 1967 Гансу Бете, який прожив 98 років. Найменше з усіх прожив лауреат 1903 року П'єр Кюрі, який в 1906 р. трагічно загинув у дорожній пригоді у віці 47 років.

Довше за всіх з моменту отримання Нобелівської премії з фізики і Нобелівської премії взагалі прожив лауреат 1929 року Луї де Бройль, який помер у 1987 р.

Лауреати нобелівської премії з фізики за 2000-2010 рр.

Рік	Лауреат	Країна	Тема
2000	Жорес Іванович Алфьоров	Росія	«За розробки в напівпровідниковій техніці»
	Герберт Кремер	Німеччина	
	Джек Кілбі	США	«За дослідження в області інтегральних схем»
2001	Ерік Корнелл	США	«Досягнення у вивченні процесів конденсації Бозе-Ейнштейна в середовищі вироджених газів і за початкові фундаментальні дослідження характеристик конденсатів»
	Карл Віман	США	
	Вольфганг Кеттерле	Німеччина	
2002	Раймонд Девіс молодший	США	«За створення нейтринної астрономії»
	Масатосі Косіба	Японія	
	Ріккардо Джакконі	США	«За створення рентгенівської астрономії й винахід рентгенівського телескопа»
2003	Олексій Олексійович Абрикосов	Росія, США	«За створення теорії надпровідності другого роду та теорії надплинності рідкого гелію-3»
	Віталій Лазарович Гінзбург	Росія	
	Ентоні Леггет	Великобританія, США	
2004	Девід Гросс	США	«За відкриття асимптотичної свободи у теорії сильних взаємодій»
	Девід Політцер	США	
	Франк Вільчек	США	
2005	Рой Глаубер	США	«За внесок в квантову теорію оптичної когерентності; за внесок у розвиток
	Джон Голл	США	

	Теодор Генш	Німеччина	лазерної високоточної спектроскопії і техніки прецизійного розрахунку світлового зрушення в оптичних стандартах частоти»
2006	Джон Матер	США	«За відкриття анізотропії і чорнотільної структури енергетичного спектру космічного фонового випромінювання»
	Джордж Смут	США	
2007	Альбер Фер	Франція	«За відкриття ефекту гігантського магнетоопору»
	Петер Грюнберг	Німеччина	
2008	Макото Кобаясі	Японія	«За встановлення походження симетрії, що передбачає існування в природі щонайменше трьох сімейств кварків»
	Тосіхіде Масукава	Японія	
	Йоїчіро Намбу	США	«Відкриття механізму спонтанного порушення симетрії на субатомному рівні»
2009	Чарлз Куен Као	Гонконг, Великобританія, США	«За революційні відкриття стосовно передачі світла оптоволоконними лініями для оптичного зв'язку»
	Віллард Бойл	Канада, США	«За винахід напівпровідникової схеми для отримання зображень - ПЗЗ-сенсора»
	Джордж Сміт	США	
2010	Андрій Гейм	Нідерланди	«За експерименти з двовимірним матеріалом графеном»
	Костянтин Новоселов	Росія	

Нобелівська премія з фізики за 2010 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://pti.kpi.ua/news/37-science/201-nobelprize2010>. – Мова: українська.

Нобелівська премія з фізики: нові подробиці [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://news.bigmir.net/technology/57052/>. – Мова: українська.

Нобелівська премія з фізики присуджена вченим з Росії [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.hotelslaevi.com/uk/o01/4159.html>. – Мова: українська.

Нобелівську премію з фізики присудили вченим з Росії [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://life.pravda.com.ua/person/2010/10/5/62415/>. – Мова: українська.

Список лауреатів Нобелівської премії в галузі фізики — Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://uk.wikipedia.org/wiki/Список_лауреатів_Нобелівської_премії_в_галузі_фізики. – Мова: українська.

НОБЕЛІВСЬКА ПРЕМІЯ З ХІМІЇ

Нобелівська премія з хімії (швед. *Nobelpriset i kemi*) – вища нагорода за наукові досягнення в області хімії, щорічно присуджується Шведською королівською академією наук в Стокгольмі. Кандидати в лауреати премії висуваються Нобелівським комітетом з хімії.

Перша Нобелівська премія з хімії була присуджена в 1901 р. Якобу Вант-Гоффу з Нідерландів.

Відповідно до статуту Нобелівського фонду, висувати номінантів можуть такі особи:

- 1) члени (у тому числі іноземні) Королівської академії наук Швеції;
- 2) члени Нобелівського комітету з хімії;
- 3) лауреати Нобелівських премій в галузі хімії;
- 4) постійно й тимчасово працюючі професори хімії університетів і вищих технічних шкіл Швеції, Данії, Фінляндії, Ісландії, Норвегії, а також Каролінського інституту (Стокгольм);
- 5) завідувачі відповідних кафедр щонайменше у 6 університетах або інститутах, обраних Академією наук;
- 6) інші вчені, від яких Академія вважає за необхідне прийняти пропозиції.

Вибір осіб, згаданих у пунктах 5 і 6 для висунення кандидатів, повинен бути зроблений до кінця вересня кожного року.

Лауреати нобелівської премії з хімії за 2000-2010 рр.

Рік	Ім'я	Країна	Тема
2000	Алан Хігер	США	«За відкриття провідності в полімерах»
	Алан Мак-Діармід	США, Нова Зеландія	
	Хідекі Сіракава	Японія	
2001	Вільям Ноулз	США	«За дослідження, що використовуються у фармацевтичній промисловості, — створення хіральных каталізаторів окислювально-відновних реакцій»
	Ріоджі Нойорі	Японія	
	Баррі Шарплесс	США	
2002	Джон Фенн	США	«За розробку методів ідентифікації і структурного аналізу біологічних макромолекул, і, зокрема, за розробку методів мас-спектрометричного аналізу біологічних макромолекул»
	Койчи Танака	Японія	
	Курт Вютріх	Швейцарія	
2003	Пітер Егр	США	«За відкриття іонного каналу»
	Родерік Маккінон	США	«За вивчення структури і механізму іонних каналів»
2004	Агарон Чехановер	Ізраїль	«За відкриття убіквітін опосередкованого розкладання білка»
	Аврам Гершко	Ізраїль	
	Ірвін Роуз	США	
2005	Роберт Граббс	США	«За внесок у розвиток методу метатези в органічному синтезі»
	Річард Шрок	США	
	Ів Шовен	Франція	
2006	Роджер Девід Корнберг	США	«За дослідження механізму копіювання клітинами генетичної інформації»
2007	Гергард Ертль	Німеччина	«За дослідження хімічних процесів на поверхнях твердих тіл»

2008	Мартін Чалфі	США	«За відкриття та розробку зеленого флюоресцентного білка (GFP)»
	Осаму Сімомура	США	
	Роджер Цянь	США	
2009	Венкатараман Рамакрішнан	Велика Британія	«За дослідження структури та функції рибосоми»
	Томас Стейц	США	
	Ада Йонат	Ізраїль	
2010	Річард Гек	США	«За реакції крос-кауплінга, що каталізуються паладієм, в органічному синтезі»
	Еїті Негісі	Японія	
	Акїра Судзукі	Японія	

Цікаві факти

Єдиним лауреатом, який отримав Нобелівську премію з хімії двічі, став Фредерік Сенгер в 1958 і 1980 роках. Крім цього, лауреат 1911 Марі Кюрі удостоїлася і в 1903 р. Нобелівської премії з фізики, а лауреат 1954 Лайнус Полінг – Нобелівської премії миру в 1962 р.

За всю історію премії її були удостоєні тільки чотири жінки – Марі Кюрі в 1911 р., Ірен Жоліо-Кюрі в 1935 р., Дороті Кроуфут-Ходжкін в 1964 р. і Ада Йонат в 2009 р.

Наймолодшим лауреатом премії на момент отримання став у віці 35 років Фредерік Жоліо-Кюрі в 1935 р. Найстаршим на момент отримання є лауреат 2002 Джон Фенн, якому було 85 років.

Найдовше життя серед лауреатів Нобелівської премії з хімії прожив лауреат 1946 Джон Нортроп, що дожив до 96 років. Найкоротше життя дісталось лауреату 1913 Альфреду Вернеру – 53 роки.

А.Нобель. Лауреати нобелівських премій з хімії [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.br.com.ua/referats/Chemistry/26265.htm>. – Мова: українська.

ВВС Ukrainian - Світ - Нобелівська премія з хімії за створення нових молекул [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://www.bbc.co.uk/ukrainian/world/2010/10/101006_nobel_chemistry_uk.shtml. – Мова: українська.

Лауреати Нобелівської премії. Хімія [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://dizel.zp.ua/tag/ximiya/>. – Мова: українська.

Лауреати Нобелівської премії. Світове визнання учений І. Ленгмюр здобув за відкриття і дослідження в галузі хімії поверхневих явищ [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://history.vn.ua/book/zarubzno/608.html>. – Мова: українська.

Несподіваний Нобель із хімії. Нобелівську премію з хімії у 2010 році отримали професор Річард Хекк з університету штату Делавер (США), професор Ей-ічі Негіші [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://paralleli.if.ua/news/7339.html>. – Мова: українська.

Німецький вчений Гергард Ертль – Нобелівський лауреат у галузі хімії [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://www.kiew.diplo.de/Vertretung/kiew/uk/04/Meldungen_Wi/Nobelpreis_Chemie_Ertl.html. – Мова: українська.

Нобелівська премія з хімії. Вікіпедія. Історичні передумови. Церемонія нагородження. Нагороди. Лауреати [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://uk.wikipedia.org/wiki/Нобелівська_премія_з_хімії. – Мова: українська.

Нобелівська премія з хімії [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://news.ukrhome.net/content/Нобелівська_премія_з_хімії. – Мова: українська.

Нобелівська премія з хімії - Поступ [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://postup.brama.com/usual.php?what=15003>. – Мова: українська.

Нобелівська премія з хімії присуджена за вивчення структури рибосоми [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://exo.at.ua/news/2009-10-8-8119-987>. – Мова: українська.

Нобелівський комітет присудив премії з хімії за 2010 р [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.rbc.ua/ukr/top/show/nobelevskiy-komitet-prisudil-premii-po-himii-za-2010-g-06102010132400/>. – Мова: українська.

НОБЕЛІВСЬКА ПРЕМІЯ З МЕДИЦИНИ ТА ФІЗІОЛОГІЇ

Нобелівська премія з медицини та фізіології – вища нагорода за наукові досягнення в галузі фізіології та медицини, щорічно присуджується Нобелівським комітетом в Стокгольмі.

Відповідно до статуту Нобелівського фонду, висувати номінантів можуть такі особи:

- 1) члени Нобелівської асамблеї Каролінського інституту (Стокгольм);
- 2) члени (у тому числі іноземні) медичного відділення Королівської академії наук Швеції;
- 3) лауреати Нобелівських премій в галузі фізіології або медицини;
- 4) професори медичних установ Швеції, а також відповідні члени медичних установ або відповідної колегії з Данії, Фінляндії, Ісландії, й Норвегії;
- 5) особи, що займають відповідні пости щонайменше в шести інших медичних установах;
- 6) інші вчені, від яких Нобелівська асамблея вважає за необхідне прийняти пропозиції.

Вибір осіб, згаданих в останніх двох пунктах, повинен бути зроблений Нобелівським комітетом до кінця травня.

Цікаві факти

Першою жінкою-лауреатом премії стала Герті Корі в 1947 р., з того часу Нобелівської премії з фізіології і медицині були удостоєні ще 9 жінок.

Наймолодшим лауреатом на момент отримання премії (у 1923 р.) був Фредерік Бантінг (вік - 32 роки). Найстарішим став лауреат 1966 Френсіс Роус, якому на момент отримання виповнилося 87 років.

Довгожителем серед лауреатів Нобелівської премії з фізіології і медицини є лауреат 1986 року Рита Леві Монтальчіно, якій в 2010 р. виповнився 101 рік. Вона ж є найстаршим лауреатом Нобелівської премії на даний момент. Найкоротше життя дісталось померлому в 43 роки лауреату 1903 року Нільсу Фінсену.

Лауреати нобелівської премії з медицини та фізіології за 2000-2010 рр.

Рік	Ім'я	Тема
2000	Арвід Карлсон	«За відкриття факту, що дофамін грає роль нейромедіатора й необхідний для контролю рухових функцій у людини»
	Пол Грінгард	«За відкриття механізму дії дофаміну та інших нейромедіаторів»
	Ерік Кендел	«За відкриття молекулярних механізмів роботи синапсів»
2001	Ліланд Гартвелл, Тімоті Хант, Пол Нерс	«За відкриття ключових регуляторів клітинного циклу»
2002	Сідні Бреннер, Роберт Горвіц, Джон Салстон	«За відкриття у галузі генетичного регулювання розвитку людських органів»
2003	Пол Лотербур, Пітер Менсфілд	«За винайдення методу магнітно-резонансної томографії»
2004	Річард Ексел, Лінда Бак	«За дослідження нюхових рецепторів і організації системи органів нюху»
2005	Баррі Маршалл, Робін Воррен	«За дослідження впливу бактерії <i>Helicobacter pylori</i> на виникнення гастриту і виразки шлунку і дванадцятипалої кишки»
2006	Ендрю Фаєр, Крейг Мелло	«За відкриття РНК-інтерференції — можливості контролю активності певних генів»
2007	Маріо Капеччі і Олівер Смітз, Мартін Еванс	«За дослідження в застосуванні модифікації генів у стовбурових клітинах зародків мишей»
2008	Люк Монтаньє і Франсуаза Барр-Сінуссі, Гаральд цур Гаузен	«За вивчення вірусу імунодефіциту людини (ВІЛ) і папіломавірусу»
2009	Елізабет Блекбурн і Керол Грейдер, Джек Шостак	«За відкриття того, як хромосоми захищені теломерами та ензимом теломерази»
2010	Роберт Едвардс	«За розробку технології штучного запліднення»

Коломия ВЕБ Портал. Нобелівська премія за вічну молодість...
[Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://kolomyya.org/se/sites/ko/19692/>. – Мова: українська.

Лауреати Нобелівських премій у галузі фізіології та медицини
[Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://m-1.com.ua/?aid=208>. – Мова: українська.

Лауреати Нобелівських премій у галузі фізіології та медицини
[Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://www.br.com.ua/referats/Medicina/22874.htm>. – Мова: українська.

Лауреати Нобелівської премії в галузі медицини в 21 столітті в Україні
[Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://blogs.ukrhome.net/view/31945/11016809/Laureati-Nobelivskoi-premii-v-galuzi-meditsini-v-21-stolitti-v-Ukraini.html>. – Мова: українська.

Медицина. Нобелівська премія з медицини присуджена генетикам.
[Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://doctor.wpoonline.com/article.php?sid=6640>. – Мова: українська.

Медицина. Нобелівська премія за томографію [Електронний ресурс]. –
Режим доступу:
<http://doctor.wpoonline.com/article.php?sid=12976>. – Мова: українська.

Нобелівська премія за відкриття в царині медицини і фізіології.
Медичний портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://likar.org.ua/content/view/5277/2/lang.ru/>. – Мова: українська.

Нобелівська премія з медицини – 2010. Лауреатом Нобелівської
премії з фізіології та медицини 2010 р. став британський учений Роберт
Едвардс [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://woman.health-ua.com/article/390.html>. – Мова: українська.

Нобелівська премія з медицини – за "дітей з пробірки" [Електронний
ресурс]. – Режим доступу:
<http://exo.at.ua/news/2010-10-04-14374>. – Мова: українська.

Список лауреатів Нобелівської премії з фізіології та медицини
[Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://wapedia.mobi/uk>. – Мова: українська.

Список лауреатів Нобелівської
премії з фізіології та медицини [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://uk.wikipedia.org/wiki/>. – Мова: українська.

НОБЕЛІВСЬКА ПРЕМІЯ З ЕКОНОМІКИ

Нобелівська премія з економіки є найпрестижнішою премією в галузі економіки. На відміну від решти премій, що вручаються на церемонії нагородження нобелівських лауреатів, ця премія не є спадщиною Альфреда Нобеля.

Відповідно до статуту Нобелівського фонду, висувати номінантів можуть такі особи:

- 1) шведські й іноземні члени Королівської академії наук;
- 2) члени комітету меморіальної премії А.Нобеля в галузі економіки;
- 3) лауреати премій пам'яті А.Нобеля в галузі економіки;
- 4) постійно працюючі професори відповідних дисциплін університетів і вузів Швеції, Данії, Фінляндії, Ісландії й Норвегії;
- 5) завідувачі відповідних кафедр не менше шести університетів або інститутів, обраних для відповідного року Академією наук;
- 6) інші вчені, від яких Академія вважає за необхідне прийняти пропозиції.

Рішення щодо вибору викладачів і вчених, зазначених у двох останніх пунктах, повинні прийматися щорічно до кінця вересня.

Цікаві факти

Першою і єдиною на даний момент жінкою, удостоєною Нобелівської премії з економіки є Еліно́р Остро́м, лауреат 2009 року. Середній вік лауреата (при врученні премії) складає 66,5 років.

Наймолодшим на момент отримання премії став Кеннет Ерроу, лауреат 1972 року, до того часу досяг 51 року. Найстарішим серед нагороджених був Леонід Гурві́ц, лауреат 2007 року, якому на той час виповнилося 90 років. Гурві́ц також виявився найстарішим лауреатом усіх Нобелівських премій (на момент присудження).

Наймолодшим серед живих лауреатів є Пол Кругман (нар. 28 лютого 1953 р.).

Найдовше живе серед лауреатів Нобелівської премії з економіки лауреат 1991 року Рональд Коуз (нар. 29 грудня 1910 р.), на даний момент йому 100 років. Найкоротше життя дісталось лауреату 1975 Леоніду Канторовичу, що помер у 74 роки.

Лауреати нобелівської премії з економіки за 2000-2010 рр.

Рік	Ім'я	Тема
2000	Джеймс Хекман, Деніел Макфадден	«За розвиток теорії і методів аналізу»
2001	Джордж Акерлоф, Майкл Спенс, Джозеф Стігліц	«За їх аналіз ринків з асиметричною інформацією»
2002	Деніел Канеман, Вернон Сміт	«За дослідження в області ухвалення рішень і механізмів альтернативних ринків»
2003	Роберт Енгл	«За розробку методу аналізу тимчасових рядів в економіці на основі математичної моделі з авторегресійною умовною гетероскедастичністю (ARCH)»
	Клайв Гренджер	«За розробку методу коінтеграції для аналізу часових рядів в економіці»
2004	Фінн Кідланд, Едвард Прескотт	«За їх внесок у вивчення впливу чинника часу на економічну політику і за дослідження рушійних сил ділових циклів»
2005	Роберт Ауманн, Томас Шеллінг	«За поглиблення нашого розуміння суті конфлікту і співпраці шляхом аналізу теорії ігор»
2006	Едмунд Фелпс	«За аналіз міжчасового обміну в макроекономічній політиці»
2007	Леонід Гурвич, Ерік Мескін, Роджер Майерсон	«За створення основ теорії оптимальних механізмів»
2008	Пол Кругман	«За дослідження в області структури торгівлі і розміщення виробництва»
2009	Елінор Остром, Олівер Вільямсон	«За роботу з аналізу економічного управління»
2010	Пітер Артур Даймонд, Дейл Томас Мортенсен, Крістофер Антоніо Піссарідес	«За роботу з аналізу ринків з фрикціями пошуку»

Відомі імена нобелівських лауреатів з економіки [Електронний ресурс].

– Режим доступу:

http://vidido.ua/index.php/pogliad/article/vidomi_imena_nobelivs_kih_laureativ_z_ekonomiki/. – Мова: українська.

Досягнення економічної науки, відмічені Нобелівською премією

[Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://www.rusnauka.com/16_ADEN_2010/Economics/68364.doc.htm. –

Мова: українська.

Економічна нобелелогія – підручник для майбутніх українських нобеліантів (для студентів вищих навчальних закладів, у якому узагальнено колосальний масив наукових досліджень усіх 55 лауреатів Нобелівської премії з економіки) [Електронний ресурс]. –

Режим доступу:

<http://www.viche.info/journal/125/>. – Мова: українська.

Економічний олімп: лауреати Нобелівської премії з економіки 1969–

2009 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://ir.kneu.kiev.ua/bitstream/2010/91/1/Nobel.pdf>. – Мова: українська.

Лауреатами Нобелівської премії з економіки 2010 р. стали П.Даймонд,

Д.Мортенсен і К.Піссарідес [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.rbc.ua/ukr/top/show/laureatami-nobelevskoy-premii-po-ekonomike-2010-g-stali-11102010144800>. – Мова: українська.

Названо нобелівських лауреатів з економіки [Електронний ресурс]. –

Режим доступу:

<http://p-p.com.ua/articles/12549>. – Мова: українська.

Нобелівська премія з економіки 2008 Нобелівською премією з

економіки називають премію Банку Швеції в економічних науках

пам'яті Альфреда Нобеля [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://uk.straightworldbank.com/wiki/Нобелівська_премія_з_економіки. –

Мова: українська.

Нобелівська премія з економіки – Вікіпедія [Електронний ресурс]. –

Режим доступу:

http://uk.wikipedia.org/.../Нобелівська_премія_з_економіки. – Мова:

українська.

Нобелівська премія - Економіка - Новини - Телеканал новин 24

[Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.24tv.com.ua/news/1/3/33>. – Мова: українська.

Нобелівські лауреати у сфері економіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://www.library.tane.edu.ua/images/nauk_vydannya/Q11qBa.pdf. – Мова: українська.

Нобелівські премії у галузі економіки. Офіційна назва Нобелівської премії у галузі економіки – «Премія Центрального банку Швеції в галузі економіки пам'яті Альфреда Нобеля» [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://www.br.com.ua/referats/Economical_topics/25127.htm?dl. – Мова: українська.

Нобелівську премію з економіки присудили за дослідження безробіття [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://www.dcz.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=195315&cat_id=364661. – Мова: українська.

Реферат Нобелівські премії у галузі економіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://ref.a.ua/?id=301226>. – Мова: українська.

Реферат Нобелівські премії у галузі економіки. А.Нобель.

Лауреати нобелівських премій з хімії. Премії в галузі літератури.

Економіка галузі, менеджмент та маркетинг [Електронний ресурс]. –

Режим доступу:

<http://ref.a.ua/?id=301226>. – Мова: українська.

Список лауреатів Нобелівської премії з економіки – Вікіпедія

Нобелівською премією з економіки називають премію Банку Швеції в економічних науках пам'яті Альфреда Нобеля. Є найпрестижнішою премією в галузі економіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://uk.wikipedia.org/Список_лауреатів_Нобелівської_премії_з_економіки. – Мова: українська.

НОБЕЛІВСЬКА ПРЕМІЯ З ЛІТЕРАТУРИ

Нобелівська премія в галузі літератури вважається найпрестижнішою міжнародною літературною премією у світі.

Правила видачі нагороди

За заповітом Альфреда Нобеля винагорода має бути отримана людиною, що створила «найбільш видатні роботи в напрямку ідеалізму». Первісна вимога розглядати тільки ті роботи, що були створені в рік, що передує року нагороди, була змінена, щоб роботи могли бути розглянуті, якщо їх значення було визнано лише недавно.

Органом присудження Нобелівської премії є Шведська академія. Вона була заснована за взірцем Французької академії королем Густавом III в 1786 р. Склад академії – 18 членів, відомих як De Aderton («Вісімнадцять»). Це шведські письменники, поети, вчені та історики. У виборі лауреата Нобелівської премії працює Нобелівський комітет, що складається з 4 або 5 осіб вибраних з числа членів Академії на 3 роки.

Право номінації мають члени Шведської Академії та інших академій та інститутів аналогічного характеру. Це право також мають університетські професори літератури і філологічних наук, переможці попередніх номінацій, президенти асоціацій відповідальних за літературну творчість в країні. Імена кандидатів є засекреченими протягом 50 років, а це означає, що імена потенційних кандидатів до і після оголошення призу є тільки чутками.

Нагороди не розглядалися 7 разів в роки: 1914, 1918, 1935, 1940-1943. Чотири рази були надані два призи: у 1904, 1917, 1966 та 1974. Двоє письменників не прийняли приз: Жан-Поль Сартр та Борис Пастернак (якому це було заборонено радянською владою).

Єдиний раз, коли премія була присуджена посмертно – в 1931 р. Ерік Аксель Карлфельдт отримав премію, пробувши членом Академії протягом 20 років її секретарем. Він був номінований два рази, але не погодився б надати премію самому собі.

Відповідно до статуту Нобелівського фонду, висувати номінантів можуть такі особи:

- 1) члени Шведської академії, інших академій, інститутів і спільнот із аналогічними завданнями й цілями;
- 2) професори історії літератури та мовознавства університетів;

- 3) лауреати Нобелівських премій в області літератури;
 4) голови авторських союзів, що представляють літературну творчість у відповідних країнах.

Рекорди

Найбільше років на момент отримання Нобелівської премії з літератури (у 2007 р.) було Доріс Лессінг – 88. Вона ж є найстаршим з нині живих лауреатів.

Наймолодшим лауреатом Нобелівської премії з літератури є Редьярд Кіплінг, який отримав премію у 42 роки в 1907 р.

Найдовше життя прожив лауреат 1950 р. Бертран Рассел, який помер 2 лютого 1970 р. у віці 97 років.

Найкоротше життя серед лауреатів Нобелівської премії з літератури дісталось Альберу Камю, який загинув в автокатастрофі у віці 46 років.

Першою жінкою, яка отримала Нобелівську премію з літератури, стала Сельма Лагерльоф у 1909 р. З того часу лауреатами стали ще 11 жінок, що становить найбільшу кількість серед жінок-лауреатів інших Нобелівських премій, крім Нобелівської премії миру, якої також були удостоєні 12 жінок.

Мови, що найчастіше використовувалися лауреатами

№	Мова твору	Лауреати	%
1	англійська	26	24,30
2–3	французька і німецька	13	12,15
4	іспанська	11	10,28
5–6	італійська і шведська	6	5,61
7	російська	5	4,67
8	польська	4	3,74
9–10	данська і норвезька	3	2,80
11–12	грецька і японська	2	1,87
13–25	арабська, бенгальська, угорська, іврит, ідиш, ісландська, китайська, окситанська, португальська, сербохорватська, турецька, чеська, фінська	1	0,93

Лауреати Нобелівської премії з літератури за 2000-2010 рр.

Рік	Ім'я	Тема
2000	Гао Сінцзянь	«За твори, відзначені універсальним відображенням дійсності й лінгвістичною майстерністю»
2001	Від'ядхар Сурадхпрасад Найпол	«За тонку оповідну майстерність і непохитну чесність у творах, котрі примушують читача задуматися про існування пригнічених культур»
2002	Імре Кертес	«За сукупний внесок у світову літературу, за творчість, яка вивищує крихкий досвід індивіда над варварським свавіллям історії»
2003	Джозеф Масквел Кутзеє	«В'ідливий скептик, безжалний у своїй критиці жорстокого раціоналізму і штучної моралі західної цивілізації»
2004	Ельфріде Елінек	«За музичний вклад у романах і п'єсах, які з винятковою мовною виразністю описують безсенсовність суспільних стереотипів та їхню поневолюючу силу»
2005	Гарольд Пінтер	«За те, що у своїх п'єсах він відкриває прірву під щоденним белькотанням та намагається увійти в зачинені кімнати пригніченості»
2006	Орхан Памук	«За те, що у пошуках меланхолійної душі свого рідного міста знайшов нові символи зіткнення і переплетення культур»
2007	Доріс Мей Лессінг	«За наповнене скепсису, пристрасті та сили розуміння досвіду жінок»
2008	Жан-Марі Гюстав Ле Клезіо	«За творчість, повну «поетичних пригод» і «чуттєвого екстазу», також був названий «дослідником суті людини за межами панівної цивілізації та усередині її»
2009	Герта Мюллер	«За те, що з зосередженістю в поезії та щирістю в прозі описує життя обездолених»
2010	Маріо Варгас Льюса	«За картографування структур влади і створення ясної картини протистояння, бунту і поразки людської особи»

Каменяр. Цикл лекцій “Нобелівські лауреати з літератури” у 2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://kameniar.franko.lviv.ua/cms/?Kamenyar:No_7-8%2C_veresenmz-zhovtenmz_2010_r.:Cikl_lekcii_Nobelivsmzki_laureati_z_literaturi_u_2010_r. – Мова: українська.

Література. Премії в галузі літератури [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://www.referaty.pp.ua/abstracts/ua/literatura/literatura_12703.php. – Мова: українська.

Літературний «Оскар», або Просто Нобель [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://litakcent.com/2007/12/05/jevhenija-kovalevska-literaturnyj-oskar-abo-prosto-nobel.html>. – Мова: українська.

Літературні премії та нагороди: Нобелівська премія. Найсерйозніша літературна нагорода [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://ae-lib.org.ua/awards.htm>. – Мова: українська.

Маріо Льюса – нобелівський лауреат з літератури 2010 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://biblio.co.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=70:-2010-&catid=35:litclub&Itemid=68. – Мова: українська.

Нобелівська премія з літератури, або Чи були і чи будуть лауреатами українці? [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://www.web-standart.net/magaz.php?aid=5996>. – Мова: українська.

Нобелівська премія з літератури. Правила видачі нагороди. Процедура. Історія призу [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://uk.wikipedia.org/wiki/>. – Мова: українська.

Премії в галузі літератури. Лауреати Нобелівської премії з літератури 1901-1966 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://referat.parta.ua/view/2362/>. – Мова: українська.

Україна і Нобелівська премія з літератури. Українська правда. Життя [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://life.pravda.com.ua/culture/2009/10/8/28366/>. – Мова: українська.

НОБЕЛІВСЬКА ПРЕМІЯ МИРУ

Нобелівська премія миру (Скандинавськими мовами: Nobels fredspris) – одна з п'яти Нобелівських премій, яка відповідно до волі Нобеля повинна присуджуватись тому, хто: ... *зробить найбільший, або найкращий внесок в дружні стосунки між націями; в скасування, або скорочення армій, що існують, та в проведення, або агітацію мирних з'їздів.*

Заповіт Альфреда Нобеля також велів, щоб премія присуджувалась комітетом з п'яти чоловік, що має обиратись Норвезьким Парламентом. Досі не зрозуміло, чому Нобель обрав місцем присудження премії саме Норвегію, що була в унії зі Швецією на час смерті Нобеля. Норвезький Нобелівський комітет вдався до припущення, що Нобель міг вважати Норвегію придатнішою країною для вручення премії, оскільки вона історично не мала таких військових традицій як Швеція.

Інститут Нобеля в Осло, Норвегія

Щороку Норвезький Нобелівський комітет запрошує конкретних кваліфікованих людей для представлення номінацій на Нобелівську премію миру.

Статут Фундації Нобеля визначає осіб, що мають право висувати номінації на Нобелівську премію миру. Це:

- 1) діючі й колишні члени норвезького Нобелівського комітету, а також радники, призначені Нобелівським інститутом;
- 2) члени національних парламентів й урядів різних країн, а також члени Міжпарламентського союзу;
- 3) члени Міжнародного арбітражного суду в Гаазі;
- 4) члени комісії постійного міжнародного бюро з питань миру;
- 5) члени й асоційовані члени Детройського міжнародного інституту;
- 6) професори університетів в галузі політичних наук, юриспруденції, історії та філософії
- 7) лауреати Нобелівських премій миру.

Статут Нобеля не дозволяє розповсюдження інформації щодо номінацій, припущень та розслідувань стосовно присудження Премії щонайменше 50 років після того, як Премію було присуджено.

Цікаві факти

Наймолодшим лауреатом стала Мейрід Корріган, якій на момент вручення премії в 1976 р. виповнилося 32 роки. Найстаршим – 87-річний Джозеф Ротблат, що отримав премію в 1995 р.

Деякі премії були вручені заочно, оскільки лауреати перебували в ув'язненні, під домашнім арештом або піддавалися іншим обмеженням на свободу пересування:

1933 Карл фон Осецький «За боротьбу з мілітаризмом в Німеччині»

1975 Андрій Дмитрович Сахаров «За безстрашну підтримку фундаментальних принципів миру між людьми і мужню боротьбу із зловживанням владою і будь-якими формами придушення людської гідності».

1983 Лех Валенса «Як борець за права людини».

1991 Аун Сан Су Чжі «Як захисник прав людини».

2010 Лю Сяобо «За тривалу ненасильницьку боротьбу за фундаментальні права людини в Китаї»

Лауреати нобелівської премії миру за 2000-2010 рр.

Рік	Ім'я	Тема
2000	Кім Де Джун	
2001	Організація Об'єднаних Націй (ООН) Кофі Аннан	
2002	Джиммі Картер	«За десятиліття невпинних зусиль знаходження мирних рішень в міжнародних конфліктах, удосконалення демократії та прав людини, та агітацію економічного та соціального розвитку».
2003	Ширін Ебаді	«За внесок в розвиток демократії і боротьбу за права людини, особливо жінок і дітей в Ірані»
2004	Вангарі Маатаї	«За внесок в сталий розвиток, демократію та підтримання миру».
2005	МАГАТЕ і Мохаммед аль-Барадей	«За зусилля із запобігання використання атомної енергії у військових цілях і з забезпечення її застосування в мирній справі в максимально безпечних умовах».
2006	Грамін Банк і Мохаммад Юнус	«За просування економічних та соціальних можливостей для бідних, особливо жінок через їхню піонерську роботу з мікрокредитування».
2007	Міжнародна група експертів з питань змін клімату і Альберт Гор	«За їхні зусилля, спрямовані на поширення більшої кількості знань про зміну клімату, що відбувається за вини людини та за закладання основ тих заходів, що необхідні для боротьби з такою зміною»
2008	Марті Ахтісаарі, колишній президент Фінляндії	«За ті зусилля у вирішенні міжнародних конфліктів, які він прикладав на кількох континентах протягом трьох десятиліть»
2009	Барак Обама, чинний президент США	«За величезні зусилля зі зміцнення міжнародної дипломатії і співпраці між народами»
2010	Лю Сяобо, китайський правозахисник	«За тривалу ненасильницьку боротьбу за фундаментальні права людини в Китаї»

Китай заснував свою Нобелівську премію миру [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://zik.com.ua/ua/news/2010/12/08/260723>. – Мова: українська.

Китай заснував власну «Нобелівську премію миру». Китайська влада вирішила заснувати власну «Нобелівську премію миру» [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://www.ut.net.ua/News/4827>. – Мова: українська.

Лауреат Нобелівської премії миру [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://ua.glavred.info/archive/2010/10/08/125553-1.html>. – Мова: українська.

Нобелівська премія миру [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://wapedia.mobi/uk/Нобелівська_премія_миру?p=1. – Мова: українська.

Нобелівська премія миру: лауреати 21 століття [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://www.dw-world.de/dw/article/0,,4777340,00.html>. – Мова: українська.

Нобелівська премія миру: Нобелівські премії та її лауреати [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://uk.winelib.com/wiki/Нобелівська_премія_миру. – Мова: українська.

Нобелівська премія миру - Поступ [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://postup.brama.com/usual.php?what=15086>. – Мова: українська.

Нобелівська премія миру 07.12.2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://www.newsmore.net/show/ukrayina/1875-nobelivska_premiia_miru_07.12.2010. – Мова: українська.

Нобелівську премію миру 2010 року отримав Лю Сяобо.
Уперше Нобелівська премія миру, яку вручають з 1901 року, присуджена вихідцю з Китаю [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://www.savetibet.org.ua/13-10-2010-1.html>. – Мова: українська.

Новини по тегу "нобелівська премія миру" [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://vcourse.ua/ua/tag/nobelivska-premiya-miru/>. – Мова: українська.

ЖІНКИ-ЛАУРЕАТИ НОБЕЛІВСЬКОЇ ПРЕМІЇ

Список Нобелівських лауреатів-жінок

Рік	Ім'я	Країна	Категорія	Тема
1903	Марія Кюрі (спільно з П'єр Кюрі та Антуан Анрі Беккерель)	Польща і Франція	Фізика	«За видатні заслуги в спільних дослідженнях явищ радіації»
1905	Берта фон Зутнер	Австро-Угорщина	Захист миру	«За активну діяльність» пацифіста
1909	Сельма Лагерлеф	Швеція	Література	«На знак вдячності за високий ідеалізм, палку увагу і духовне сприйняття, що характеризують її твори»
1911	Марія Кюрі (спільно з П'єр Кюрі та Антуан Анрі Беккерель)	Польща і Франція	Хімія	«За видатні заслуги в розвитку хімії: відкриття елементів радю і полонію, виділення радю і вивчення природи та сполук цього чудового елемента»
1926	Грація Деледа	Італія	Література	
1928	Сігрід Унсет	Норвегія	Література	
1931	Лаура Джейн Аддамс (спільно з Ніколае М'юррей Батлер)	США	Захист миру	«Удостоєна премії як справжній делегат всіх миролюбних жінок світу»
1935	Ірен Жоліо-Кюрі (спільно з Фредерік Жоліо-Кюрі)	Франція	Хімія	«За виконаний синтез нових радіоактивних елементів»
1938	Перл Бак	США	Література	
1945	Габрієла Містраль	Чилі	Література	

1946	Емілі Грін Болч (спільно з Джон Релей Мотт)	США	Захист миру	«За багаторічну, невтомну працю на благо світу»
1947	Герті Тереза Корі (спільно з Карл Фердинанд Корі та Бернардо Альберто Усай)	США	Фізіо- логія та ме- дицина	«За відкриття каталітичного перетворення глікогену»
1963	Марія Гепперт- Маєр (спільно з Юджин Пол Вігнер і Ганс Енсен)	США	Фізика	«За відкриття, що стосуються оболонкової структури ядра»
1964	Дороті Кроуфут Ходжкін	Велика Британія	Хімія	«За визначення за допомогою рентгенівських променів структур біологічно активних речовин»
1966	Неллі Закс (спільно з Шмуель Йосеф Агнон)	Швеція	Літера- тура	
1976	Бетті Вільямс (спільно з Мейрид Корріган)	Велика Британія	Захист миру	«На знак визнання заслуг в справі миру»
1976	Мейрид Корріган (спільно з Бетті Вільямс)	Велика Британія	Захист миру	«На знак визнання заслуг в справі миру»
1977	Розалін Сасмен Ялоу (спільно з Ендрю Віктор Шаллі та Роже Гіймен)	США	Фізіо- логія та ме- дицина	«За розвиток радіоімунологічних методів визначення пептидних гормонів»
1979	Мати Тереза	Індія та Респуб- ліка Македо- нія	Захист миру	Удостоєна премії, оскільки вона «утверджує мир в найважливішій сфері, захищаючи недоторканність людської гідності»
1982	Альва Мюрдаль	Швеція	Захист миру	«За значний внесок у справу роззброєння»

1983	Барбара Мак-Клінток	США	Фізіологія та медицина	«За відкриття транспозиційних генетичних систем»
1986	Рита Леві-Монтальчіні	США і Італія	Фізіологія та медицина	«В знак визнання відкриттів, що мають найвагоміше значення для розкриття механізмів регуляції росту клітин та органів»
1988	Гертруда Елайон (спільно з Джеймс Блек і Джордж Хітчінгс)	США	Фізіологія та медицина	«За відкриття важливих принципів лікарської терапії»
1991	Аун Сан Су Чжі	М'янма	Захист миру	«Як захисник прав людини»
1991	Надін Гордімер	ПАР	Література	
1992	Рігоберта Менчу	Гватемала	Захист миру	«Як захисник прав людини»
1993	Тоні Моррісон	США	Література	
1995	Крістіана Нюсляйн-Фольхард (спільно з Едвард Льюїс і Ерік Вішаус)	Німеччина	Фізіологія та медицина	«За відкриття, що стосуються генетичного контролю на ранній стадії ембріонального розвитку»
1996	Віслава Шимборська	Польща	Література	
1997	Джоді Вільямс (спільно з Міжнародний рух за заборону протипіхотних мін)	США	Захист миру	«За їх роботу по забороні й очищенні протипіхотних мін»
2003	Ширін Ебаді	Іран	Захист миру	«За внесок в розвиток демократії і боротьбу за права людини, особливо жінок і дітей в Ірані»

2004	Маатаї Вангарі	Кенія	Захист миру	«За внесок в сталий розвиток, демократію та підтримання миру»
2004	Лінда Бак (спільно з Річард Ексел)	США	Фізіологія та медицина	«За дослідження нюхових рецепторів і організації системи органів нюху»
2004	Ельфріда Єлінек	Австралія	Література	
2007	Доріс Мей Лессінг	Велика Британія	Література	
2008	Франсуаза Барр-Сінуссі (спільно з Люк Монтаньє та Гаральд цур Гаузен)	Франція	Фізіологія та медицина	«За вивчення вірусу імунодефіциту людини (ВІЛ) і папіломавірусу»
2009	Ада Е. Йонат (спільно з Томас А. Стейц і Венкатараман Рамакрішнан)	Ізраїль	Хімія	«За дослідження структури та функції рибосоми»
2009	Елінор Остром (спільно з Олівер Вільямсон)	США	Хімія	«За роботу з аналізу економічного управління»
2009	Елізабет Блекбурн (спільно з Керол Грейдері Джек Шостак)	США	Фізіологія та медицина	«За вивчення вірусу імунодефіциту людини (ВІЛ) і папіломавірусу»
2009	Керол Грейдер (спільно з Елізабет Блекбурн і Джек Шостак)	США	Фізіологія та медицина	«За відкриття того, як хромосоми захищені теломерами та ензимом теломерази»
2009	Герта Мюллер	Німеччина і Румунія	Література	

Жінка і наука. Марія Склодовська-Кюрі. Мадам Кюрі продовжувала роботу над радіоактивними елементами і в 1911 р. одержала другу Нобелівську премію (цього разу вже в галузі хімії) [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.soclist.by.ru/jinka4.htm>. – Мова: українська.

Жінки – лауреати Нобелівської премії [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://dizel.zp.ua/zhinky-laureaty/zhinky-laureaty-nobelivskojji-premiji/>. – Мова: українська.

Жінки – лауреати Нобелівської премії з літератури. Сельма Лагерлеф отримує Нобелівську премію з літератури. 1909 р. і стає першою жінкою-лауреатом.

[Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.getsoch.net/zhinki-8211-laureati-nobelivskoyi-premiyi-z-literaturi/>. – Мова: українська.

Нобелівський лауреат Марія Склодовська-Кюрі (Curie) [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://www.referatcentral.org.ua/naukoznavstvo_innovation_load.php? – Мова: українська.

НОБЕЛІВСЬКА ПРЕМІЯ ТА УКРАЇНА

Офіційно Україна досі не має жодного нобелівського лауреата. Але наша країна таки дала світові нобеліантів. І не одного, але, на жаль, про це відомо небагатьом. Вони народилися в Україні, чи їхні батьки були звідси. Але кожен з них отримав своє високе визнання за межами батьківщини, на чужині, що відкрила перед ними творчий простір для особистого піднесення.

Україна – батьківщина шістьох нобелівських лауреатів.

- Ілля Мечников – лауреат 1908 року за дослідження з імунології
- Зельман Ваксман – мікробіолог, лауреат 1952 року за відкриття стрептоміцину (першого антибіотика проти туберкульозу)
- Роальд Гофман – лауреат 1981 року за розробку теорії перебігу хімічних реакцій

- Саймон Кузнець – лауреат премії з економіки 1971 року за «емпірично обґрунтоване тлумачення економічного зростання, що привело до нового й глибшого розуміння як економічної і соціальної структури, так і процесу розвитку»
- Георгій Шарпак – фізик, лауреат 1992 року – за детекторні камери – унікальний світовий винахід
- Шмуель Йосеф Агтон – лауреат 1966 року за «глибоко оригінальне мистецтво оповіді, навіяне єврейськими народними мотивами».

Першим українцем, якого Шведська королівська академія представила до високої почесної нагороди, був громадянин Російської імперії, дворянин з Харківської губернії **Ілля Мечников** (1845-1916).

У 1908 р. Нобелівською премією відзначили його теорію фагоцитозу (захисної реакції організму при запаленнях), що лягла в основу імунології.

Свої дослідження з фізіології та медицини Мечников проводив в Одесі – працював над створенням вакцин проти сибірської виразки овець та холери курей. Та реалізувати свій потенціал у провінції та й у столиці імперії молодому вченому не видавалося можливим. У 1887 р. Мечников переїхав до Парижа, де було більше можливостей займатися справжньою наукою. Працював в інституті Луї Пастера, який очолив у 1905 р. У 1902 р. його прийняли в почесні члени Петербурзької академії, а в 1913 р. запропонували очолити Інститут експериментальної медицини в Петербурзі. Помер вчений у Парижі у 1916 р.

У Пастерівському інституті в Парижі знайшов можливість займатися справжньою наукою і фізик **Георгій Шарпак (Жорж)** (нар. 1924 р.).

Громадянином Франції він став у 1946 р. – сюди ще в 1932 р. переїхала його родина з Дубровиці на Рівненщині. Георгія Шарпака удостоїли звання лауреата Нобелівської премії "за винахід пристрію, що відбраковує субатомні частинки в субатомному прискорювачі» (як записали у Дипломі), – найкращий винахід 1992 р.

Інше відкриття в медицині – перший антибіотик стрептоміцин – належить українському мікробіологу **Зельману Абрахаму Ваксману** (1888-1973). З рідних Прилук (Чернігівщина) він поїхав вчитися до Одеси, звідти – до Америки у 1911 р. Зельман Ваксман став першим у вивченні мікробіології ґрунту. Згодом вченому вдалося відкрити таємниці туберкульозної палички. Створений ним антибіотик врятував тисячі

людських життів, за що вченого і було нагороджено Нобелівською премією у 1952 р.

Ще один вчений, теж громадянин США, **Роальд Гофман** (нар. 1937 р. в м. Золочеві Львівської області), спочатку вивчав медицину у Колумбійському університеті. Пізніше продовжив наукову роботу в Гарварді, спеціалізуючись з хімії, в Упсалі (Швеція), досліджуючи явища квантової хімії. До Америки Роальда Гофмана занесла третя хвиля еміграції. Після нацистських концтаборів, де загинув його батько, він з матір'ю потрапив до Польщі. Потім – табори переміщених осіб в Австрії, Німеччині, аж поки в 1949 р. вдалося емігрувати до США. Разом з колегою Кенеті Фукуї Роальд Гофман у 1981 р. був нагороджений

Нобелівською премією «за розробку теорії перебігу хімічних реакцій, створену ними незалежно один від одного», що відкрила нові можливості для планування хімічних експериментів.

Емігрувати до США змушений був і **Семен Кузнець** (1901-1985). У 1907 р. до Філадельфії переїхав його батько Абрам Кузнець, торговець хутром, сподіваючись згодом забрати всю родину.

Однак обидва його сини змогли покинути Харків лише в 1922 р. До цього часу старший син, Семен, встиг вивчитися в Харкові на юриста і попрацювати статистом у профспілках. В Америці він закінчив Колумбійський університет, пізніше отримав ступінь доктора і викладав у Гарварді. Все своє життя він займався економічними дослідженнями, спостерігаючи циклічність економічних

процесів, вивчаючи макроекономіку. Йому приписують народження терміну «валовий національний продукт». У 1971 р. Саймон Сміт (таке прізвище взяв його батько в США) був нагороджений спеціальною премією імені Нобеля з економіки.

Залишив Україну в 1907 р. і дев'ятнадцятирічний Шмуель Йосеф Халеві Чачекс, відомий світові письменник **Шмуель Йосеф Агнон** (1888-1970). Народився у м. Бучач Тернопільської області. На початку ХХ століття подався до Палестини. Через сім років Агнон переїхав до Німеччини, та в 1924 р. повернувся в Єрусалим. Ще вісімнадцятирічним хлопцем, працюючи у редакції львівської газети, Шмуель Йосеф видав майже сім десятків своїх творів. Пізніше 85 творів класика єврейської літератури – повісті й романи про поневіряння галицьких євреїв-емігрантів на івриті та ідиші – були перекладені десятками мовами світу. Оригінальна майстерна проза Агнона, що відображала і загальнолюдські проблеми, була відзначена Нобелівською премією 1966 року, яку він отримав як громадянин Ізраїлю.

Від України на Нобелівську премію висувалися:

1. **Іван Франко** – 1915 р., але помер в 1916. За правилами, премія вручається тільки живим претендентам.
2. **Павло Тичина** у 1966 р.
3. **Микола Бажан** у 1970 р. Фактично Микола Бажан відмовився від премії.
4. У 1985 р. Генріх Белль висунув на здобуття премії **Василя Стуса**. Але, на жаль, того ж року він помер від тортур у таборі політ'язнів.
5. В незалежній Україні на премію з літератури висували **Ліну Костенко**.
6. Найсвіжішим є подання на премію **В. Ющенко** в 2005 р. за завоювання підтримки народу, відстоювання демократії, свободи і громадянських прав.

Austria – Україна. Нобелівська премія. Чому літературна «нобелівка» оминає Україну? [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://austria-ukraine.info/?tag>. – Мова: українська.

Волинець Ю.С., Слободиська О.А. Нобелівська перспектива для України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://intkonf.org/volinets-yus-slobodiska-oa-nobelivska-perspektiva-dlya-ukrayini/>. – Мова: українська.

Георг Валд / Персоналії / Проект «Українці в світі». Лауреат Нобелівської премії. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.ukrainians-world.org.ua/ukr/peoples/eee54a0f2e2af16e/>. – Мова: українська.

Дещо з таємниць Нобелівської премії [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://www.libr.dp.ua/publications/nobel.doc_ – Мова: українська.

Іван Франко – номінант на Нобелівську премію [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://forum.od.ua/showthread.php?t=29523&page=1>. – Мова: українська.

І.І.Мечніков – лауреат Нобелівської премії з України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://checkreferat.com/medicina/6500-iimechnikov-%E2%80%93-laureat-nobelivskoi-premii-z-ukraini.html>. – Мова: українська.

Нобеліати родом з України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://olha.com.ua/ua/read/item/93/>. – Мова: українська.

Нобелівська премія і лауреати з України - Радіо Свобода © 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.radiosvoboda.org/content/article/884184.html>. – Мова: українська.

Нобелівська премія та Україна. Українці, що номінувались на нобелівську премію [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://h.ua/story/261918/>. – Мова: українська.

Нобелівські лабіринти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://siver.com.ua/publ/nobelivski_labirinti_ukrajini/4-1-0-226. – Мова: українська.

Політичні аспекти Нобелівського руху та його українські реалії [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://bibl.kma.mk.ua/pdf/naukpraci/politics/2009/110-97-8.pdf>. – Мова: українська.

Сучасні тенденції нобелівського руху в Україні та світі [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://pda.coolreferat.com/Сучасні_тенденції_нобелівського_руху_в_Україні_та_світі. – Мова: українська.

У Дніпропетровську встановили меморіальний символ «Планета Альфреда Нобеля» [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://dp.ric.ua/ua/668-u-dnipropetrovsku-vstanovili-memorialnijj-simvol.html>. – Мова: українська.

Україна – батьківщина шістьох Нобелівських лауреатів світової інтелектуальної еліти, відзначених премією Нобеля [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://www.folu.us/documentation/Nobel.pdf>. – Мова: українська.

Україна та нобелівський рух [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://www.nobelplanet.org/index.php?option=com_content&view=article&id=13&Itemid=10&lang=uk. – Мова: українська.

Україна у «веселій» компанії: Саудівська Аравія, Іран, Венесуела [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://www.wz.lviv.ua/pages.php?ac=arch&atid=88137>. – Мова: українська.

Український слід в нобелівських преміях [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://www.tribuna.org.ua/index.php?option=content&task=view&id=3281&Itemid=52>. – Мова: українська.

6 Нобелівських лауреатів – вихідці з України! [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://sng.cdu.edu.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=23&Itemid=45. – Мова: українська.

Чи отримають нарешті українці Нобелівську премію? [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://artvertep.dp.ua/news/1083.html>. – Мова: українська.

Що завадило українцям радянської епохи отримати Нобелівську премію [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://oglyadach.com/news/2005/9/2/39581.htm>. – Мова: українська.

МЕМОРІАЛЬНИЙ СИМВОЛ "ПЛАНЕТА АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ"

У 2008 р. адміністрація Дніпропетровського університету економіки та права прийняла рішення про створення на території Університету унікального пам'ятного знака – меморіального символу "Планета Альфреда Нобеля", що не матиме аналогів ані в Україні, ані в світі.

Мета створення меморіального символу – славити і популяризувати науку і творчий потенціал людини, її прагнення до світла і добра, возвеличувати імена талановитих і геніальних першопрохідців наукової думки на планеті Земля. Автор меморіалу – Євген Грошев.

Цей унікальний пам'ятний знак виготовлено з корозійно-стійких металів та сплавів, в основному з матеріалів утилізованих стратегічних ракет, як символ внеску керівництва держави і народу України у справу ядерного роззброєння на нашій планеті і, водночас, як символ могутності України – світового лідера космічнобудівної галузі.

Меморіальний знак висотою п'ять метрів з символічною Земною кулею діаметром три метри, з портретами 780 лауреатів Нобелівської премії на бронзових медалях з 1901 р. (діаметр медалей 115 мм), встановлено на території Дніпропетровського університету економіки та права та урочисто відкрито 13 вересня 2008 р. під час Міжнародного Нобелівського економічного форуму "Світова економіка XXI століття: цикли та кризи".

Для реалізації цього проекту та підтримки Нобелівського руху в Україні створено Благодійний фонд "Планета Альфреда Нобеля", до складу Опікунської ради якого увійшли Нобелівські лауреати, видатні вчені, відомі громадські та політичні діячі.

Урочисте відкриття пам'ятного знака – меморіального символу
"Планета Альфреда Нобеля"[Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://www.nobelplanet.org/index.php?option=com_content&view=article&id=3&Itemid=2&lang=uk. – Мова: українська.

ЗМІСТ

Нобелівська премія	3
Критерії відбору кандидатів і процедура присудження Нобелівської премії	9
Заповіт Нобеля	16
Нобелівський фонд і нобелівські комітети	18
Нобелівські відзнаки і грошова винагорода лауреата	20
Нобелівська премія з фізики	24
Нобелівська премія з хімії	27
Нобелівська премія з медицини та фізіології	31
Нобелівська премія з економіки	34
Нобелівська премія з літератури	38
Нобелівська премія миру	42
Жінки-лауреати Нобелівської премії	46
Нобелівська премія та Україна	50
Меморіальний символ "Планета Альфреда Нобеля"	56

Вебліографічний покажчик «110 років світового визнання»
(до річниці заснування Нобелівської премії)

Укладач: Кіт О.Ю., бібліограф ЦБС для дітей м. Львова

Редактор: Бібіка Н. І., заступник директора ЦБС для дітей м. Львова

Відповідальний за випуск: Галушко В. Ф., директор ЦБС для дітей
м. Львова

